

แนวปฏิบัติที่ดีด้านปริยัติ: วิธีที่ 1 สืบสาน ส่งต่อ ต่อยอด

แนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง: การจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

- คณะผู้จัดทำ:**
1. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
  2. รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์
  3. หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก
  4. หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันออก
  5. พระมหาไมตรี ปุณฺณามรินโท
  6. พระมหาธีระวัฒน์ ธิติโชติ
  7. พระบวร ปวรธมโม
  8. นายสานิตย์ สีนาค
  9. นางสาวอรชรนิดา หวานคง

หน่วยงาน/ส่วนงาน: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1.ประวัติหน่วยงาน/ส่วนงาน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ 248 ม.1 ถ.ศาลายา - นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 และ Website: www.www.human.mbu.ac.th โดยมีปณิธานคือ "มุ่งมั่นให้การศึกษาก่อบรรพชิตและคฤหัสถ์อย่างเต็มศักยภาพ" และมีพันธกิจ คือ "การพัฒนาเรื่องระบบการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้ได้มาตรฐานสากล โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย" สำหรับปรัชญาของหน่วยงาน คือ "การเรียนรู้ภาษา คือการเรียนรู้มนุษย์" นอกจากนี้วัตถุประสงค์หลักการจัดการศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ คือ

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาอย่างเพียงพอ สามารถสื่อสาร เพื่อเสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์ได้ดีทั้งภายในและภายนอกประเทศ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการอ่าน เขียน แปลและฟังข่าวสารทางภาษาได้
3. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ทางภาษา วรรณคดีและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา สามารถประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้
4. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ทั้งในและนอกประเทศ
5. เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาระดับสูงขึ้นไป

ในปัจจุบันหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้จัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ

1. ภาควิชาภาษาตะวันตก สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

2. ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาวิชาภาษาบาลี สันสกฤต และพุทธศาสตร์ สาขาวิชาภาษาบาลี สันสกฤต และพระไตรปิฎกศึกษา และสาขาภาษาไทย

หลักสูตรคณะมนุษยศาสตร์ มีระยะเวลาเรียนภาคทฤษฎี 4 ปี หรือ 8 ภาคการศึกษาและภาคปฏิบัติ สหกิจศึกษา ภาคทฤษฎีนั้นจะต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนของหน่วยกิตที่กำหนดไว้

2. ที่มาและความสำคัญ

การผลิตบัณฑิตเป็นภารกิจสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 1 การผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่เป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ตามแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2556-2565) และยุทธศาสตร์หน่วยงาน (Strategic agencies) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการผลิตบัณฑิตและสร้างโอกาสทางการศึกษาจากผลประเมินคุณภาพการศึกษาภายในปีการศึกษาที่ผ่านมาของ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดี ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ มุ่งสอนให้นักศึกษาสามารถใช้หลักการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความสามารถน้อยลงทั้งในกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ตลอดจนลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยต่างๆ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการจัดการความรู้ประจำคณะมนุษยศาสตร์ ประจำปี 2564 เห็นสมควรว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ถึงแม้จะมีข้อจำกัด ซึ่งจำเป็นต้องหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและหลักการแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผู้เรียนยังคงสามารถศึกษาและเรียนได้อย่างปลอดภัย และให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดขึ้น การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และค้นหาความรู้และเทคนิคการสอนออนไลน์และการจัดเตรียมความพร้อมต่าง ๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้คณาจารย์มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้แก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. เพื่อรวบรวมแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. แนวทางการดำเนินการตามหลัก PDCA

ขั้นการวางแผน (Plan) วิธีการจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิตของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เริ่มต้น คือ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนรู้ (KM) ประจำคณะมนุษยศาสตร์ โดยมีคณาจารย์ในสาขาวิชาต่าง ๆ มีหนังสือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร จากนั้นประชุมอาจารย์ประจำสาขาวิชาระดมสมองแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษา มาพิจารณาถอดบทเรียนและจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย จัดทำเป็นแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น โดยเลือกประเด็นหลักในการพัฒนา คือ การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ จากนั้นคณะกรรมการจัดการความรู้ จึงมอบหมายให้ นางสาวอรรชนีดา หวานคง ทำหน้าที่ Facilitator การจัดการความรู้ โดยมี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันออก พระมหาไมตรี บุ□□ามรินโท พระมหาธีระวัฒน์ ธิติโชติ พระมหาธีระวัฒน์ ธิติโชติ พระบวร ปวโรดม และนายสันติยศ สีนาค เป็นที่ปรึกษา เพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่ดี ด้านปรีชา: วิธีที่ 1 สืบสาน ส่งต่อ ต่อยอด เรื่อง การจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ มีความสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ในอนาคตต่อไป

ขั้นตอนการ (DO)

ระยะที่ 1 การแสวงหาความรู้ ในการแสวงหาความรู้ มีการประชุม พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่องของแนวทางการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน และทักษะความสามารถ ของอาจารย์ผู้บรรยายรายวิชา จะต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ระยะที่ 2 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบใน เรื่อง การจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย (1) แนวคิดการเรียนการสอนออนไลน์ (2) หลักการการเรียนรู้ออนไลน์ (3) การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคดิจิทัล (4) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

ขั้นตอนตามประเมินผล และนำผลไปพัฒนา (CHEK-ACT) ในขั้นนี้เป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร โดยการเปิดเวทีรับทราบเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ จากวิทยากร และตามคู่มือ รวมทั้งแลกเปลี่ยนปัญหาและแนวทางการแก้ไขร่วมกันในด้านการเรียนการสอนรวมทั้งปัญหา อุปสรรคอื่น ๆ ระหว่างคณาจารย์

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยภายใน เนื่องจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ โดยผู้สอนพัฒนาบทเรียนขณะเดียวกันกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งเลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้องทันสมัย น่าสนใจเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนด้วยวิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน

ปัจจัยภายนอก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีโอกาสศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวปฏิบัติที่ีระหว่างอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษตลอดปีการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การจัดการห้องเรียนที่บางครั้งอาจารย์บางท่านยังถนัดการบรรยายอย่างเดียวนั่งบรรยายตาม power point ตลอด 3 ชั่วโมง การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนยังคงยึดติดการสอบแบบเดิมเป็นหลัก นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนที่บางคนอายุมากแล้ว ยังไม่สามารถปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการผลิตสื่อวีดิโอเพื่อใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดความน่าสนใจที่อาจารย์ผู้สอนโดยส่วนมากยังไม่มีความรู้และความสามารถผลิตสื่อเองได้ ดังนั้นคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้กระตุ้นการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนในด้านการอบรมเพิ่มเติมส่งเสริมทักษะการเข้าถึงให้เร็วมากขึ้น อบรมเพิ่มเติมถึงคุณประโยชน์ที่ได้รับเมื่อมีการใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษา และส่งเสริมให้ผู้สอนมีวิธีการที่ดึงดูดความสนใจของนักศึกษามากขึ้น และกำหนดระยะเวลาการสอนให้เหมาะสม ลดความเบื่อหน่ายและการขาดสมาธิหรือการสร้างสิ่งกระตุ้นในด้านอื่น ๆ

7. ประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

1. ผู้สอนซึ่งเป็นบุคคลสำคัญมีความรู้และความเข้าใจในรายวิชาที่ตนเองสอนเป็นอย่างดีและต้องเข้าใจธรรมชาติของการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และทักษะการสอนอย่างดีเยี่ยม ด้านการวางแผนการออกแบบการประเมินผลและการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบออนไลน์ ซึ่งทั้งหมดถือเป็นการสนับสนุนกิจกรรมด้านการเรียนการสอน ระบบการเรียนการสอนออนไลน์จะมีความหมายต่อผู้เรียนก็ต่อเมื่อสามารถเข้าถึงได้ง่ายมีการจัดการและการนำเสนอที่ดี ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่น และมีการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนได้ เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และบรรลุหรือประสบความสำเร็จในการเรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายของการเรียนใน

2. เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายในการพัฒนาการเรียนการสอนและสามารถนำไปปรับใช้กับรายวิชาอื่นที่มีลักษณะธรรมชาติและเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน